

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 5

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Oilada nizoli vaziyatlarning kelib chiqish omillari

Olimova Nazokatxon Toshxo'ja qizi

Andijon davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Pedagogika fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada oilada nizoli vaziyatlarning kelib chiqish omillari hamda ularning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari tahlil qilinadi. Xususan, oilaviy munosabatlarda yuzaga keladigan kelishmovchiliklarning asosiy sabablari, jumladan, iqtisodiy muammolar, shaxslararo tushunmovchiliklar, tarbiya masalalari va kommunikatsiya yetishmovchiligi ilmiy jihatdan yoritiladi. Shuningdek, maqolada nizolarni oldini olish va bartaraf etishning pedagogik-psixologik usullari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot quyidagi savollarga javob beradi: oilada nizolar qanday omillar asosida yuzaga keladi? Ularning psixologik sabablari nimada? Nizolarni samarali hal etish uchun qanday yondashuvlar mavjud?

Kalit So'zlar: oila, nizoli vaziyat, konflikt, ijtimoiy muhit, oilaviy munosabatlar, kommunikatsiya, psixologik omillar, tarbiya, murosa

Аннотация. В данной статье рассматриваются факторы возникновения конфликтных ситуаций в семье и их социально-психологические особенности. Анализируются основные причины семейных конфликтов, включая экономические трудности, межличностные недопонимания, проблемы воспитания и недостаток коммуникации.

Также рассматриваются методы предупреждения и разрешения конфликтов. Исследование отвечает на вопросы: какие факторы вызывают семейные конфликты? Каковы их психологические причины? Какие методы эффективны для их решения?

Ключевые Слова: семья, конфликт, конфликтная ситуация, социальная среда, семейные отношения, коммуникация, психологические факторы, воспитание, компромисс

Annotation. This article analyzes the factors that lead to conflict situations in the family and their socio-psychological characteristics. It examines the main causes such as economic problems, interpersonal misunderstandings, parenting issues, and lack of communication. The paper also discusses methods for preventing and resolving conflicts. The study answers the following questions: what causes family conflicts? What are their psychological roots? How can they be effectively resolved?

Keywords: family, conflict, conflict situations, social environment, family relations, communication, psychological factors, parenting, compromise

Kirish. Zamonaviy jamiyatda oila ijtimoiy institut sifatida inson tarbiyasi va shaxs rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Biroq oilaviy munosabatlarda turli nizoli vaziyatlarning yuzaga kelishi tabiiy jarayon hisoblanadi. Ushbu nizolarni to'g'ri anglash va ularni samarali hal etish bugungi kunda dolzarb masalalardan biridir. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'z asarlarida mustahkam oila jamiyat barqarorligining asosi ekanligini ta'kidlab, oilaviy

munosabatlarda sog'lom muhitni shakllantirish zarurligini qayd etadi. Bu esa oilada yuzaga keladigan nizolarni ilmiy asosda o'rganish muhimligini ko'rsatadi. Psixolog olimlar, jumladan M. G. Davletshin, E. G'oziyev, P. Ivanov va M. Zufarova o'z tadqiqotlarida oilaviy nizolar shaxslararo munosabatlarning muhim jihati ekanligini va ularning kelib chiqishida psixologik hamda ijtimoiy omillar muhim rol o'ynashini asoslab berganlar. Shuningdek, Krisko oilaviy konfliktlarni hal etishda kommunikativ madaniyat va psixologik yondashuvlarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Shu nuqtai nazardan, oilada nizoli vaziyatlarning kelib chiqish omillarini o'rganish ham nazariy, ham amaliy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

Введение. Семья является важнейшим социальным институтом, влияющим на развитие личности. Однако возникновение конфликтных ситуаций в семье является естественным процессом.

Президент Республики Узбекистан Шавкат Мирзиёев подчеркивает важность сохранения стабильности и гармонии в семье. Исследования М. Г. Давлетшина, Е. Г'озиева, Р. Иванова, М. Zufarova и Krisko показывают, что конфликты в семье обусловлены рядом социальных и психологических факторов. Таким образом, изучение данной проблемы является актуальным.

Introduction. The family is a fundamental social institution that plays a crucial role in personal development. However, conflicts within the family are inevitable. The President of Uzbekistan, Shavkat Mirziyoyev, emphasizes the importance of maintaining harmony within families. Research by M. G. Davletshin, E. G'oziyev, P. Ivanov, M. Zufarova and Krisko shows that family conflicts arise due to various social and psychological factors. Therefore, this topic is highly relevant both theoretically and practically.

Oilada nizoli vaziyatlarning kelib chiqish omillari. Oilada nizoli vaziyatlar murakkab ijtimoiy-psixologik hodisa bo'lib, u shaxslararo munosabatlar tizimida yuzaga keladigan ziddiyatlarning natijasi hisoblanadi. Oila jamiyatning eng kichik, lekin eng muhim ijtimoiy instituti bo'lib, undagi barqarorlik jamiyat barqarorligiga bevosita ta'sir qiladi. Shu sababli oilaviy konfliktlarning kelib chiqish omillarini ilmiy asosda o'rganish dolzarb ahamiyatga ega.

Psixologik omillar. Oilaviy nizolarning asosiy sabablaridan biri — shaxslarning psixologik xususiyatlaridagi farqlardir. Temperament, xarakter, emotsional barqarorlik darajasi va shaxsiy ehtiyojlar mos kelmasligi konfliktlarni yuzaga keltiradi.

Davletshin ta'kidlaganidek, shaxslararo munosabatlarda individual psixologik xususiyatlar muhim rol o'ynaydi [Davletshin, 2002, 45-bet]. Ayniqsa, impulsivlik, yuqori emotsionallik va stressga chidamlilikning pastligi oilaviy nizolarni kuchaytiradi.

Bundan tashqari, rashk, ishonchsizlik, haddan tashqari nazorat qilishga moyillik kabi psixologik holatlar ham konfliktlarning ichki katalizatori bo'lib xizmat qiladi.

Kommunikativ omillar. Oilaviy nizolarning eng keng tarqalgan sabablaridan biri — kommunikatsiya buzilishidir. Muloqot jarayonida tushunmovchiliklar, noto‘g‘ri interpretatsiya, tinglash madaniyatining yetishmasligi konfliktni kuchaytiradi.

G‘oziyev fikriga ko‘ra, samarali muloqotning yo‘qligi oilada emotsional masofa paydo bo‘lishiga olib keladi [G‘oziyev, 2010, 78-bet]. Bu esa o‘z navbatida ziddiyatlarning chuqurlashishiga sabab bo‘ladi. Kommunikativ muammolar quyidagilarda namoyon bo‘ladi:

- fikrni ochiq ifoda eta olmaslik
- agressiv muloqot uslubi
- passiv yoki sovuq munosabat
- tinglash qobiliyatining pastligi

Iqtisodiy omillar. Oiladagi moddiy yetishmovchiliklar stress darajasini oshiradi va psixologik zo‘riqishlarga sabab bo‘ladi. Daromadning pastligi, qarzlar, ishsizlik yoki moliyaviy rejalashtirishning yo‘qligi oilaviy barqarorlikka salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Iqtisodiy bosim natijasida:

- ❖ ayblash (blame) mexanizmi kuchayadi
- ❖ emotsional zo‘riqish ortadi
- ❖ sabrsizlik va konfliktlar ko‘payadi

Tarbiyaviy va madaniy omillar. Oilada har bir shaxs turli muhit va qadriyatlar asosida shakllanadi. Shu sababli tarbiya uslublarining farqi ham nizolarni yuzaga keltiradi.

Ivanov va Zufarova tadqiqotlariga ko‘ra, oilaviy qadriyatlar tizimidagi nomutanosibliklar, ayniqsa farzand tarbiyasiga yondashuvdagi farqlar konfliktlarning asosiy manbalaridan biridir [Ivanov & Zufarova, 2008, 32-bet].

Masalan:

- avtoritar vs demokratik tarbiya
- diniy va madaniy qarashlar farqi
- avlodlar o‘rtasidagi tafovut

Ijtimoiy omillar. Oila tashqi ijtimoiy muhit bilan doimiy aloqada bo‘ladi. Qarindoshlar, qo‘shnilar, jamiyatdagi stereotiplar ham oilaviy munosabatlarga ta‘sir qiladi.

Ijtimoiy bosim:

- “boshqalar nima deydi?” sindromi
- jamiyatdagi gender stereotiplar
- qarindoshlar aralashuvi

Emotsional va xulqiy omillar. Emotsional beqarorlik oilaviy nizolarning tezlashishiga olib keladi. Emotsiyalarni boshqara olmaslik, agressiya, keskin javob berish konfliktni chuqurlashtiradi.

Krisko fikricha, oilaviy munosabatlarda empatiya va emotsional intellekt darajasi yuqori bo‘lishi nizolarni kamaytiradi [Krisko, 2005, 54-bet].

Nizolarning rivojlanish mexanizmi. Oilaviy konfliktlar odatda quyidagi bosqichlarda rivojlanadi:

- ✓ Ziddiyatning paydo bo'lishi
- ✓ Tushunmovchilikning kuchayishi
- ✓ Emotsional portlash
- ✓ Ochiq konflikt (janjal)
- ✓ Yechim yoki uzoqlashish

Agar bu jarayonda kommunikatsiya tiklanmasa, konflikt surunkali holatga aylanadi.

Konfliktlarni oldini olish usullari. Ilmiy yondashuvga ko'ra, oilaviy nizolarni boshqarish mumkin:

- samarali muloqot (active listening)
- hissiyotlarni boshqarish
- murosa va kompromiss
- oilaviy psixologik treninglar
- konfliktologik madaniyatni shakllantirish

Oilada nizoli vaziyatlarning kelib chiqishi murakkab ijtimoiy-psixologik jarayon bo'lib, u bir nechta omillar majmuasi bilan izohlanadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, oilaviy konfliktlarning asosiy sabablari sifatida kommunikatsiya yetishmovchiligi, shaxslararo psixologik farqlar, iqtisodiy qiyinchiliklar, tarbiya va qadriyatlar nomuvofiqligi hamda emotsional beqarorlik kabi omillar alohida ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, oilaviy nizolarni butunlay yo'qotish mumkin bo'lmasa-da, ularni samarali boshqarish va oldini olish imkoniyati mavjud. Bunda oilada sog'lom muloqotni yo'lga qo'yish, empatiya va o'zaro hurmatni shakllantirish, murosaga tayyorlik hamda emotsional intellektni rivojlantirish muhim rol o'ynaydi.

Xulosa qilib aytganda, oilaviy barqarorlikni ta'minlash uchun har bir oila a'zosi o'zaro tushunish va kommunikativ madaniyatni rivojlantirishi zarur. Bu esa jamiyatda sog'lom psixologik muhit shakllanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Shavkat Mirziyoyev. *Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz.* – Toshkent: O'zbekiston, 2017.
2. M. G. Davletshin. *Psixologiya asoslari.* – Toshkent: O'qituvchi, 2002.
3. E. G'oziyev. *Umumiy psixologiya.* – Toshkent: O'qituvchi, 2010.
4. P. Ivanov, M. Zufarova. *Umumiy psixologiya.* – Toshkent: O'qituvchi, 2008.
5. Krisko. *Pedagogik psixologiya.* – Moskva: Akademiya, 2005.

